

1. Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ανάγνωσμα: Ματθαίος 4,12-17.23-25

ΠΟΛΛΕΣ φορές, ακόμα κι εμείς ως πιστοί του Χριστού, χρησιμοποιούμε βιβλικές έννοιες χωρίς να γνωρίζουμε το βαθύτερο νόημά τους ή το ιστορικό τους υπόβαθρο, με αποτέλεσμα να μην τις ερμηνεύουμε επακριβώς. Τέτοιες έννοιες είναι π.χ. η αιώνια ζωή, ο ιλασμός, η δικαίωση, η δικαιοσύνη του Θεού κλπ. Εδώ έρχεται να μας βοηθήσει η Βιβλική Θεολογία. Είναι η επιστήμη που εξετάζει αυτές τις έννοιες ακολουθώντας τη χρονολογική πορεία και το ιστορικό υπόβαθρο της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Αντίθετα, η Συστηματική Θεολογία είναι η επιστήμη που εξετάζει ένα δόγμα (π.χ. Η Τριαδικότητα του Θεού, Το Θείο Σχέδιο της Σωτηρίας κλπ.) μέσα από τα βιβλικά κείμενα αλλά και μέσα από την Ιστορία, τη Φιλοσοφία, την Επιστήμη, την Ηθική κλπ. και το παρουσιάζει σε μορφή συστηματοποιημένης γνώσης.

Η βασιλεία του Θεού στους Συνοπτικούς. Η «βασιλεία» ήταν το κεντρικό μήνυμα των Συνοπτικών Ευαγγελίων: «Έφτασε η βασιλεία του Θεού» (Μκ 1,14-15)· «Ο Ιησούς κήρυττε το χαρμόσυνο μήνυμα για τον ερχομό της βασιλείας» (Μτ 4,23) κλπ.

Οι περί της Βασιλείας ερμηνείες. (α) Από τον ιερό Αυγουστίνο μέχρι τη Μεταρρύθμιση υπήρχε ταύτιση των εννοιών βασιλείας και Εκκλησίας. Όμως, η Εκκλησία είναι απλώς ο λαός της βασιλείας, όχι όμως η ίδια η βασιλεία. (β) Βασιλεία είναι αυτά που δίδαξε ο Ιησούς (η σχέση του Θεού με τους ανθρώπους, η αδελφική σχέση μεταξύ των πιστών, η αξία της ψυχής κλπ. –*Harnack*). Άλλες θεωρίες αναπτύχθηκαν από τον Johannes Weiss (1892), τον Al. Schweitzer, τον C.H. Dodd κ.ά. (γ) Οι Οικονομιστές εξηγούν (κατά γράμμα) ότι βασιλεία θα είναι η επίγεια εξουσία του Θεού στη γη στα τέλη των καιρών. Η κυρίαρχη ερμηνεία σήμερα λέει ότι η βασιλεία είναι με μια έννοια και παρούσα και μελλοντική (*Kümmel*).

Η Βασιλεία στον Ιουδαϊσμό

Η βασιλεία ήταν μια αναμενόμενη ενέργεια του Θεού να νικήσει τους εχθρούς του Ισραήλ, και να συγκεντρώσει τον λαό του στη γη κάτω από τη δική του καθοδήγηση. Ειδικότερα:

Στην *Παλαιά Διαθήκη*, ο Θεός είναι βασιλιάς τόσο του Ισραήλ (Εξ 15,18· Αρ 23,21· Δτ 33,5· Ησ 43,15) όσο και ολόκληρης της γης (Β' Βασ 19,15· Ησ 6,5· Ιερ 46,18· Ψλ 29,10· 99,1-4). Ο Θεός είναι βασιλιάς αλλά θα γίνει και βασιλιάς, και θα κυβερνήσει τον λαό του (Ησ 24,23· 33,22· 52,7· Σοφ 3,15· Ζαχ 14,9εξ).

Ο *αποκαλυπτικός Ιουδαϊσμός* (τα κείμενα της μεσοδιαθηκικής περιόδου –τα Δευτεροκανονικά βιβλία) δίνει πάντοτε εσχατολογική έμφαση στη βασιλεία.

Η *Κουμρανική Κοινότητα* έβλεπε επίσης τη βασιλεία εσχατολογικά. Στην εσχατολογική ολοκλήρωση οι άγγελοι θα κατέβαιναν και θα ενώνονταν με τους «υιούς του φωτός», και θα νικούσαν σε πόλεμο τους «υιούς του σκότους».

Οι *Ραβίνοι* στα γραπτά τους έλεγαν ότι η βασιλεία είναι η άσκηση της κυριαρχίας του Θεού διά του Νόμου. Όποιος υποτάσσεται στον Νόμο του Θεού, υποτάσσεται στη βασιλεία του. Άρα, η υπακοή στον Νόμο ισούται με τη βίωση της βασιλείας.

Οι *Ζηλωτές* (απελευθερωτικό κίνημα του 1^{ου} αι. μέσα στον Ιουδαϊσμό) έλεγαν ότι η βασιλεία θα ερχόταν με την ένοπλη εξέγερση εναντίον των Ρωμαίων.

Το νόημα της φρ. «βασιλεία του Θεού»

Η βασιλεία δεν είναι κάτι αποκλειστικά μελλοντικό, *έσχατον*. Η εβρ. λ. *malkût* για τη βασιλεία περιέχει την έννοια του βασιλείου, της διοίκησης ή της εξουσίας (Ψλ 145,11.13· 103,19). Στον μεταγενέστερο Ιουδαϊσμό σημαίνει τη διοίκηση ή την κυριαρχία του Θεού, άρα οράται σαν κάτι και μελλοντικό και παρόν. Στην «Κυριακή Προσευχή» ζητάμε να έρθει τώρα η βασιλεία (Μτ 6,10· βλ. και Λκ 22,29).

Οι φρ. «βασιλεία του Θεού» και «βασιλεία των ουρανών» είναι ταυτόσημες. Η δεύτερη είναι σημιτικός ιδιωματισμός, όπου οι «ουρανοί» υποκαθιστούν το ιερό όνομα του Θεού (βλ. Λκ 15,18). Απαντάται 34 φορές μόνο στον Ματθαίο, ενώ στην υπόλοιπη ΚΔ χρησιμοποιείται η φρ. «βασιλεία του Θεού».

Η εσχατολογική Βασιλεία

Η βασική δομή της σκέψης του Ιησού είναι ο εσχατολογικός δυϊσμός των δύο αιώνων. Όταν δηλ. μιλούσε ο Ιησούς είχε υπόψη του δύο αιώνες: τον παρόντα (*ο νυν αιών*) και τον μελλοντικό (Μτ 12,32). Ο όρος «βασιλεία» είναι και τα δύο: και η αποκάλυψη της βασιλικής διοίκησης, της κυριαρχίας, του Θεού, και το εσχατολογικό βασίλειο. Τότε θα καταστραφεί ο σατανάς (Μτ 25,41) και θα δημιουργηθεί μια νέα κοινωνία απαλλαγμένη από το κακό (Μτ 13,36-43· Λκ 13,28-29). Η διαφορά εδώ της διδασκαλίας του Ιησού από τον Ιουδαϊσμό είναι η παγκοσμιοποίηση της περί βασιλείας του Θεού αντίληψης. Ο Ιουδαϊσμός έλεγε πως η βασιλεία του Θεού είναι πάντοτε του Ισραήλ (τα έθνη είτε κατακτώνται από τον Ισραήλ [Αμωσ 9,12· Μιχ 5,9 κλπ.] είτε μεταστρέφονται στον Ιουδαϊσμό [Σοφ 3,9.20· 2,2-4 κλπ.]). Ο Ιησούς είπε ότι προϋπόθεση για να μπει κάποιος στη βασιλεία είναι η θετική ανταπόκριση στο πρόσωπό του.

Η παρούσα Βασιλεία

Οι πιο χαρακτηριστικές φράσεις των Ευαγγελίων είναι αυτές που μιλούν για μια παρούσα έλευση της βασιλείας, κάτι που δεν απαντάται ούτε στις ιουδαϊκές διδασκαλίες ούτε στις προσευχές εκείνης της περιόδου. Ο Κύριος είδε την επίγεια δράση του σαν εκπλήρωση της παλαιοδιαθηκικής υπόσχεσης στην Ιστορία: Δες Λουκάς 4,21 (για την προφητεία του Ησαΐας 61,1-2) και Ματθαίος 11,2-6 (για την προφητεία του Ησαΐας 35,5-6). Τα θαύματα και ιδίως ο εξορκισμός των δαιμονίων ήταν η απόδειξη πως η βασιλεία είχε ήδη φτάσει. «Έφτασε» όχι η εσχατολογική βασιλεία αλλά η δύναμη του Θεού που επιτέθηκε στην κυριαρχία του σατανά και απελευθέρωσε τους ανθρώπους από τη δύναμη του κακού (βλ. την παραβολή στο Μτ 12,29).

Στη διδασκαλία του Χριστού η βασιλεία του Θεού εκδηλώνεται με δύο μορφές: (α) με την καταστροφή του σατανά στα τέλη των καιρών και (β) με το δέσιμό του στη διάρκεια της επίγειας διακονίας του Ιησού.

Συμπεράσματα

Το μήνυμα του Ιησού είναι ότι εν τω προσώπω του και διά της αποστολής του ο Θεός εισβάλλει στην ανθρώπινη Ιστορία και θριαμβεύει πάνω στο κακό, μολοντί η τελική απελευθέρωση θα λάβει χώρα μόνο στα τέλη των καιρών.

Η παρουσία της βασιλείας επιβεβαιώνεται στο Λκ 17,20. Όταν οι Φαρισαίοι ρώτησαν πότε θα ερχόταν η αποκαλυπτική βασιλεία, ο Ιησούς τους απάντησε ότι η βασιλεία ήταν ήδη ανάμεσά τους αλλά με μορφή που δεν την περίμεναν. Δεν θα συνοδεύταν με τα εξωτερικά σημεία που εκείνοι ήθελαν και απαιτούσαν. Η βασιλεία ήταν ο ίδιος ο Κύριος, τον οποίο όμως δεν τον δέχονταν.

Η φρ. «η βασιλεία του Θεού εντός υμών εστί», που ο Χριστός είπε στους Φαρισαίους, είναι διπλής σημασίας αλλά σημαίνει κατά πάσα βεβαιότητα ότι «η βασιλεία του Θεού είναι ανάμεσά σας» (εν τω προσώπω του Ιησού) και όχι «μέσα σας» αφού οι Φαρισαίοι δεν τον δέχονταν στην καρδιά τους!

****